

ТВІР АРХІТЕКТУРИ ЯК ОБ'ЄКТ ДОГОВІРНИХ ВІДНОСИН

Наталія Мироненко,
*заступник директора з наукової роботи
НДІ інтелектуальної власності НАПрН України,
член-кореспондент НАПрН України, доктор юридичних наук*

Архітектура (від грецького *architekton* — будівельник) є мистецтво проектування та будівництва будівель, споруд, їх комплексів для створення зручного середовища проживання. Як вид мистецтва архітектура належить до сфери духовної культури. З еволюцією суспільства змінювались уявлення про функції та типи споруд, технічні й естетичні рішення. Призначення архітектурної споруди формує його просторову структуру, а рівень техніки і технології визначає конкретні методи її створення. В архітектурному творі взаємопов'язані функціональні (корисність), естетичні (краса) й технічні (якість) функції. Виразними засобами в архітектурі є композиція, масштаб, пропорції, пластику, фактура та колірна гамма матеріалів [1].

Архітектурна діяльність є складний процес, кінцевою метою якого є створення архітектурного об'єкта у вигляді будівель, споруд тощо. Так відповідно до ст. 1 Закону України «Про архітектурну діяльність», архітектурна діяльність визначена як діяльність по створенню об'єктів архітектури, яка включає творчий процес пошуку архітектурного рішення та його втілення, координацію дій учасників розроблення всіх складових частин проектів з планування, забудови і благоустрою

Людмила Работягова,
*завідувач сектора патентного права
НДІ інтелектуальної власності НАПрН України*

територій, будівництва (нового будівництва, реконструкції, реставрації, капітального ремонту) будівель і споруд, здійснення архітектурно-будівельного контролю і авторського нагляду за їх будівництвом, а також здійснення науково-дослідної та викладацької роботи у цій сфері.

З правового погляду, відносини, що виникають у процесі здійснення архітектурної діяльності мають 3 складові:

- 1) авторські відносини, що виникають між замовником і автором результатом яких є створений твір архітектури, який охороняється авторським правом;
- 2) підрядні відносини, що виникають між замовником і проєктувальником, результати яких є проєктна документація;
- 3) послуги щодо здійснення авторського нагляду.

Ці правовідносини регулюються цілою низкою цивільно-правових до-

говорів. Договірна форма на використання твору архітектури забезпечує реалізацію й охорону особистих немайнових і майнових прав автора. Крім цього договірна форма відповідає інтересам користувачів — вони набувають певних прав на використання твору архітектури та можуть отримати прибуток від їх реалізації. Суспільство також зацікавлене у договірному регулюванні використання творів архітектури, позаяк такий порядок стимулює творчу активність його членів і сприяє примноженню духовного багатства суспільства [2].

Метою цієї статті є дослідження такої істотної умови договорів пов'язаних з архітектурною діяльністю, як об'єкт договору — твір архітектури.

У ст. 2 Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів (далі — Бернська конвенція) наведено перелік літературних і художніх творів, права авторів яких охороняються. Так, «термін «Літературні і художні твори» охоплює всі твори в галузі літератури, науки і мистецтва, яким би способом і в якій би формі вони не були виражені, як-то: книги, брошури та інші письмові твори, лекції, звертання, проповіді та інші подібного роду твори; драматичні і музично-драматичні твори; хореографічні твори і пантоміми, музичні твори з текстом або без тексту; кінематографічні твори, до яких привірюються твори, виражені способом, аналогічним кінематографії; малюнки, твори живопису, архітектури, скульптури, графіки і літографії; фотографічні твори, до яких привірюються твори, виражені способом, аналогічним фотографії; твори прикладного мистецтва; ілюстрації, географічні карти, плани, ескізи і пластичні твори, що відносяться до географії, топографії, архітектури або наук» [3].

Твір, відповідно до його найбільш поширеного визначення, сформульованого В. Серебровським, — «це сукупність ідей, думок і образів, які на-

були в результаті творчої діяльності автора свого втілення в доступній для сприйняття людськими почуттями конкретній формі, котра допускає можливість відтворення» [4].

Якщо проаналізувати перелік творів, наведений у Бернській конвенції, з позицій цього визначення, то можна дійти до висновку, що цей невичерпний список містить як види творів, так і найбільш поширені форми їх втілення.

Аналогічним чином сформульована ст. 433 «Об'єкти авторського права» Цивільного кодексу України. Так, об'єктами авторського права є твори, а саме: (...) твори архітектури; (...) ілюстрації, карти, плани, ескізи і пластичні твори, що стосуються архітектури (...). Тобто об'єктами авторського права в галузі архітектури є твори архітектури, пластичні твори, що стосуються архітектури та форми втілення творів (ілюстрації, карти, плани, ескізи), що стосуються архітектури.

Аналіз положень Закону України «Про авторське право і суміжні права» свідчить про наявність колізії між визначенням твору архітектури й об'єктів авторського права в галузі архітектури, які містяться в Законі України «Про авторське право і суміжні права» (далі — Закон). Так, твір архітектури це твір у галузі мистецтва спорудження будівель і ландшафтних утворень (креслення, ескізи, моделі, збудовані будівлі та споруди, парки, плани населених пунктів тощо) (ст. 1 Закону). При цьому до об'єктів авторського права в галузі архітектури належать твори архітектури, містобудування і садово-паркового мистецтва, а також ілюстрації, карти, плани, креслення, ескізи, пластичні твори, що стосуються архітектури (ст. 8 Закону). Аналогічним чином визначено об'єкти авторського права в галузі архітектури в ст. 29 Закону України «Про архітектурну діяльність».

Якщо в ст. 8 Закону розкрити визначення твору архітектури, то текст статті може бути викладений таким

АВТОРСЬКЕ ПРАВО

чином: «Об'єктами авторського права є твори у галузі науки, літератури і мистецтва, а саме: (...) твори у галузі мистецтва спорудження будівель і ландшафтних утворень (креслення, ескізи, моделі, збудовані будівлі та споруди, парки, плани населених пунктів тощо); (...) ілюстрації, карти, плани, креслення, ескізи, пластичні твори, що стосуються архітектури (...).

Звідси випливає, що твори архітектури й твори, що стосуються архітектури, матеріалізуються майже в однакових формах, окрім збудованих будівель, споруд та парків, які є формою втілення тільки для творів архітектури. Щодо стосуються моделей, то за своєю природою це пластичні твори.

Зважаючи на вищесказане, необхідно дати відповідь на запитання: чи є твір архітектури єдиним об'єктом авторського права, а ілюстрації, карти, плани ескізи та пластичні твори є різними формами втілення твору архітектури? Або ж, необхідно визнати наявність ще кількох самостійних творів авторського права в галузі архітектури, а саме: ілюстрацій, карт, планів, ескізів і пластичних творів, які стосуються архітектури.

Серед науковців існують різні погляди на цю проблему. Так, фахівець у сфері авторського і суміжних прав Д. Липчик вважає, що твори архітектури, що охоплюють авторським правом, включають в себе як будівлі та споруди, так і проекти, малюнки, креслення, плани й макети, підготовлені для їх зведення [5].

Іншу думку підтримує Х. Пізуке, який, розглянувши стадії творчого процесу архітектора, виділив два види об'єктів авторського права, котрі він створює в процесі своєї діяльності: поперше, твори архітектурної графіки та пластики, що є результатами стадії проектування та складаються з ескізів, планів, схем, розрізів, фасадів, перспектив, малюнків, макетів і моделей, та, по-друге, безпосередньо твори архітектури, які поєднують в собі бу-

дови, споруди та їхні комплекси як результат етапу натуральної форми створення твору архітектури [6].

На думку О. Люкшина, важливо розрізняти власне твір, який має нематеріальну сутність і постає як комплекс ідей і образів, які отримують своє об'єктивне вираження в створеному об'єкті, та форму його втілення, тобто ту речову форму, котра є матеріальним носієм твору. Звідси випливає, що об'єктом авторського права є сам твір архітектури, втілений, наприклад, у формах архітектурного проекту, документації для будівництва, розробленій на основі архітектурного проекту, архітектурного об'єкта тощо [7].

Вказуючи на помилковість ототожнення ідей з об'єктами, В. Дозорцев зазначає, що «винахід не можна ототожнювати з машиною, в якій його втілено. Літературний твір не можна ототожнювати з рукописом або книгою. Це — якась сукупність ідей, що є результатом інтелектуальної діяльності, які мають суспільну цінність незалежно від тих об'єктів, у яких вони втілюються, бо вони можуть бути закріплені і в інших об'єктах» [8].

Ця позиція стосовно творів архітектури набула логічного завершення в формулюванні ст. 1259 Цивільного кодексу Російської Федерації. Так об'єктами авторських прав, відповідно до цієї статті, є твори науки, літератури та мистецтва незалежно від їхніх властивостей і призначення твору, а також від способу його вираження: (...) твори архітектури, містобудування і садово-паркового мистецтва, зокрема й у вигляді проектів, креслень, зображень і макетів; (...) географічні, геологічні та інші карти, плани, ескізи й пластичні твори, що відносяться до географії, топографії та до інших наук [9].

Аналогічну думку стосовно визначення об'єктів авторського права в архітектурі висловлює Є. Греков. Він вважає, що в галузі архітектурної діяльності існує єдиний об'єкт авторського

права — твір архітектури, а положення цивільного законодавства, які визнають твори архітектури та ілюстрації, карти, плани, креслення, ескізи, пластичні твори, що стосуються архітектури, самостійними об'єктами авторського права є такими, що не відповідають доктрині авторського права, де твір визнається нематеріальним продуктом творчої діяльності людини.

Свою думку Є. Греков пояснює таким чином. Спочатку в автора твору, зокрема і твору архітектури, на підставі певних вихідних даних формується низка ідей і образів, які складаються в уяві автора в єдиний об'єкт. Під час зміни матеріального результату вираження думок автора, зокрема у формі ескізу, креслення, моделі, збудованої будівлі та споруди, плану населеного пункту тощо, первісний авторський задум не змінюється, не виникає нового твору та, як наслідок, нового об'єкта авторського права. У такому разі відбувається власне відтворення об'єкта авторського права, первісно вираженого в одній формі, в іншій об'єктивній формі [10].

Для того щоб дати відповідь на поставлене вище запитання, необхідно дослідити стадії створення об'єктів архітектури. Специфіка архітектурної діяльності полягає в тому, що ідеї та рішення архітектора спочатку матеріалізуються в ескізах, планах, макетах, у подальшому отримують втілення в проєкті, а відтак реалізуються в будинках і спорудах житлово-цивільного, комунального, промислового та іншого призначення, їхніх комплексах, об'єктах благоустрою, садово-паркової та ландшафтної архітектури, монументального й монументально-декоративного мистецтва.

Проєкт, відповідно до ст. 1 Закону України «Про архітектурну діяльність», — це документація для будівництва об'єктів архітектури, що складається з креслень, графічних і текстових матеріалів, інженерних та кошторисних розрахунків, які визна-

чають містобудівні, об'ємно-планувальні, архітектурні, конструктивні, технічні та технологічні рішення, вартісні показники конкретного об'єкта архітектури, та відповідає вимогам державних стандартів, будівельних норм і правил.

Проєктувальникам необхідно забезпечити відповідність проєктних рішень, зокрема: архітектурним і містобудівним вимогам, визначеним у містобудівних умовах та обмеженнях забудови земельної ділянки; вихідним даним; основним вимогам до об'єктів щодо забезпечення механічного опору та стійкості, пожежної безпеки; безпеки життя і здоров'я людини й захисту навколишнього природного середовища, безпеки експлуатації, захисту від шуму, економії енергії.

Склад і зміст проєктної документації на нове будівництво, реконструкцію, капітальний ремонт і технічне переоснащення будинків, будівель, споруд будь-якого призначення, їхніх комплексів, лінійних об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури встановлюється Державними будівельними нормами України ДБН А.2.2-3-2012 «Склад та зміст проєктної документації на будівництво» (далі — ДБН А.2.2-3-2012) [11].

Цим нормативно-правовим документом визначені такі стадії проєктування:

- 1) техніко-економічне обґрунтування;
- 2) техніко-економічний розрахунок;
- 3) ескізний проєкт;
- 4) проєкт;
- 5) робочий проєкт;
- 6) робоча документація.

Наявність та кількість стадій проєктування залежить від категорії складності об'єктів проєктування та їх призначення. Наприклад, для об'єктів IV та V категорій складності проєктування виконується в три стадії:

- 1) для об'єктів невиробничого призначення — ескізний проєкт (ЕП), а для об'єктів виробничого призначення — техніко-економічне обґрунтування (ТЕО);

АВТОРСЬКЕ ПРАВО

- 2) проект (П);
- 3) робоча документація (Р).

ЕП розробляється на підставі завдання замовника для принципового визначення вимог до містобудівних, архітектурних, художніх, екологічних та функціональних рішень об'єкта невиробничого призначення, підтвердження можливості його створення, а П — для визначення містобудівних, архітектурних, художніх, екологічних, технічних, технологічних, інженерних рішень об'єкта, кошторисної вартості будівництва. При 2- та 3-стадійному проектуванні П здійснюють на підставі схваленої попередньої стадії ЕП або ТЕО. Кожна з стадій проектування завершується підготовкою планів, креслень, документів, розрахунків, зміст яких регламентовано ДБН А.2.2-3-2012.

Після затвердження П за рішенням замовника робоча документація може розроблятися автором проекту чи іншим проектувальником. Розроблення робочої документації іншими проектувальниками здійснюється з дотриманням авторських рішень затвердженого П та додержанням авторських прав (п. 9.1 ДБН А.2.2-3-2012).

Отож задум архітектора послідовно об'єктивізується у планах, ескізах, кресленнях, які входять до архітектурних рішень на всіх стадіях проектування аж до втілення їх у відповідний об'єкт архітектури.

Наприклад, при будівництві будинку спочатку розробляється ескізний П — архітектурне рішення будівлі без конструктивних та інженерних розрахунків. Ескізи, креслення, що створюються на цьому етапі, дають майбутньому забудовнику тільки загальне враження про будівлю. Однак завдяки ним легше уявити зовнішній вигляд будівлі, її стилістику, внутрішнє планування.

На такій стадії проектування архітектурна частина П вже містить відомість креслень, загальні дані про проект і специфікації, плани поверхів,

фасади, план покрівлі. У П наводиться, зазвичай, кілька розрізів (креслень вертикального перерізу будинку), за якими легко визначити висоту приміщень на поверхах, розмір заглиблення підвалу чи цокольного поверху, кут нахилу скатів покрівлі. На планах поверхів вказують планування кожного з поверхів, внутрішні приміщення з розмірами та площами, позначають розташування вентиляційних шахт та димарів. За планами можливо визначити товщину стін і перегородок. Робоча документація вже містить креслення з детальним опрацюванням фасаду будинку, планування поверхів тощо.

Узагальнюючи викладене, не можна не погодитися з висновком, якого дійшов Є. Греков, що незважаючи на пряму вказівку в Цивільному кодексі України, законах України «Про авторське право і суміжні права», «Про архітектурну діяльність», об'єкт авторського права в архітектурі один, і це сам твір архітектури, який може бути втілений у різних формах, а саме: ілюстрації, карти, плани, креслення, ескізи, пластичні твори, збудовані будівлі та споруди, парки, плани населених пунктів тощо [10].

Якщо єдиним об'єктом авторського права в архітектурі є твір, то ч. 1 ст. 433 «Об'єкти авторського права» Цивільного Кодексу України повинна мати таке формулювання. «Об'єктами авторського права є твори, а саме: (...) твори архітектури; (...) ілюстрації, карти, плани, ескізи і пластичні твори, що стосуються географії, топографії або науки (...)». Крім цього, потребують зміни відповідні статті законів України «Про авторське право і суміжні права» та «Про архітектурну діяльність».

Так ч. 1 ст. 8 Закону України «Про авторське право і суміжні права» може бути викладена таким чином: «Об'єктами авторського права є твори в галузі науки, літератури та мистецтва, а саме: (...) твори архітектури, мі-

стобудування і садово-паркового мистецтва; (...) ілюстрації, карти, плани, креслення, ескізи, пластичні твори, що стосуються географії, геології, топографії, техніки та інших сфер діяльності (...).

Однак не всі об'єкти архітектури (будинки та споруди житлово-цивільного, комунального, промислового й іншого призначення, їх комплекси, об'єкти благоустрою, садово-паркової та ландшафтної архітектури, монументального й монументально-декоративного мистецтва, території (частини територій) адміністративно-територіальних одиниць і населених пунктів) можливо визнати творами архітектури, тобто об'єктами авторського права. Об'єкт архітектури як об'єкт авторського права повинен бути результатом втілення творчої інтелектуальної діяльності особи.

Можна сказати, що твором архітектури потрібно вважати будь-який твір, що стосується об'єкта архітектури незалежно від його завершеності, призначення та достоїнств, якщо твір є результатом творчої праці автора та виражений в об'єктивній формі.

Другим питанням, яке потребує дослідження, є визначення тієї частини проектної документації, котра є твором архітектури. До специфіки твору архітектури належить поєднання художніх і матеріально-соціальних функцій, створення нового об'єктивного просторового середовища, асоціативність сприйняття переданої зодчеством інформації, зоровий характер сприйняття художнього образу, просторовість композиційної побудови, єдність просторових, пластичних та інших композиційних засобів, зв'язок цих засобів із конструктивною підосною споруджень [12]. Звідси випливає, що не вся проектна документація, зміст якої визначено в ст. 1 Закону України «Про архітектурну діяльність» і регламентована ДБН А.2.2-3-2012, є об'єктом авторського права.

На наш погляд, для правильного визначення творчої частини проектної документації необхідно зіставити поняття твору архітектури як об'єкта авторського права з поняттям архітектурного рішення. Відповідно до п. 4 ст. 1 Закону України «Про архітектурну діяльність», архітектурне рішення є авторським задумом щодо просторової, планувальної, функціональної організації, зовнішнього вигляду й інтер'єру об'єкта архітектури, а також інженерного та іншого забезпечення його реалізації, викладений в архітектурній частині проекту на всіх стадіях проектування й зафіксований у будь-якій формі. При цьому об'єктами авторського права в галузі архітектури є твори архітектури, містобудування і садово-паркового мистецтва, а також плани, креслення, пластичні твори, ілюстрації, карти й ескізи, що стосуються архітектури (ст. 29 цього Закону). Тож тільки архітектурна частина проекту, авторський задум якої втілюється в плани, креслення, пластичні твори, ілюстрації, карти та ескізи, є об'єктом авторського права.

У цьому питанні становить інтерес правова позиція ВАС РФ щодо спірного застосування законодавства про інтелектуальну власність. Президія ВАС РФ у Постанові № 5816/11 зазначила, що об'єктом авторського права є не документація для будівництва в цілому, а лише архітектурний проект, тобто частина такої документації, в якій виражено архітектурне рішення. Архітектурне рішення — це авторський задум архітектурного об'єкта, його зовнішнього і внутрішнього вигляду, просторової, планувальної та функціональної організації, зафіксований в архітектурній частині документації для будівництва і реалізований у побудованому архітектурному об'єкті [13]. Аналогічна думка, що об'єктом авторського права є не вся документація для будівництва, а лише та її частина, в якій виражено архітектурне рішення, висловлюється

такими науковцями, як О. Люкшин та Є. Греков [14].

Як уже зазначалося, кожна зі стадій проектування завершується підготовкою документів і креслень, що надаються замовнику, зміст яких регламентовано ДБН А.2.2-3-2012. Розглянемо цю проекту документацію з урахуванням вимог до оформлення матеріальної форми твору, що висувуються при реєстрації авторського права та договорів відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про державну реєстрацію авторського права і договорів» від 27.12.2001 року № 1756. Залежно від того, щодо якого об'єкта авторського права подається заявка на реєстрацію, примірник твору повинен бути наданий у відповідній матеріальній формі.

Для творів архітектури, містобудування та садово-паркового мистецтва — це фотографії (у разі потреби — кольорові) розміром не менш ніж 9 × 12 см або слайди, або копії основних креслень П, передусім генерального плану, планів поверхів, фасадів, розрізів, інших креслень (на власний вибір), фотографій або слайдів моделей збудованих будівель і споруд на електронному носії чи копії на паперовому носії. Тож, у зазначеній Постанові в загальному розкривається, яка частина проектно-документації може бути об'єктом авторського права.

На стадії ескізного проекту (ЕП) розробляються, зокрема, такі креслення:

- ситуаційний план у масштабі 1:2 000 або 1:5 000;
- схема генерального плану в масштабі 1:500 або 1:1 000;
- схема транспортно-пішохідних зв'язків (за необхідності);
- плани поверхів, фасади, розрізи будинків і споруд.

Кресленнями, що втілюють творчий задум архітектора та відповідають вимогам, які висувуються до матеріальної форми твору архітектури, є схема генерального плану в масштабі 1:500 або 1:1 000 та плани поверхів,

фасади, розрізи будинків і споруд. Тож на цій стадії проектування тільки ці креслення можливо кваліфікувати як об'єкти авторського права в галузі архітектури (твори архітектури).

Відповідно до ДБН А.2.2-3-2012, П (затверджувальної частини РП) на будівництво об'єктів невинробничого призначення складається з таких розділів: пояснювальна записка, архітектурно-будівельні рішення, технологічна частина, рішення з інженерного обладнання, основні креслення, організація будівництва, кошторисна документація. Тож на стадії П в складі проектно-документації з'являється окремий розділ «Архітектурно-будівельні рішення», який містить в об'єктивній формі ідеї та уявлення автора про майбутній архітектурний об'єкт та щодо їх відповідності функціональному призначенню з урахуванням містобудівних вимог.

У ДБН А.2.2-3-2012 визначено склад і зміст цього розділу. Розділ «Архітектурно-будівельні рішення» повинен містити:

- рішення й основні показники генерального плану, благоустрою та озеленення;
- короткий опис і обґрунтування архітектурних рішень та їх відповідність функціональному призначенню з урахуванням містобудівних вимог, монтажні схеми, категорії відповідальності конструкцій та їхніх елементів;
- розрахунки основних несучих елементів будинків і споруд;
- рішення щодо оздоблення будинків і споруд;
- основні рішення із прийнятої конструктивної схеми об'єктів (матеріали стін, перекриттів, покрівлі);
- обґрунтування застосованих типів фундаментів та інших конструкцій;
- теплоефективність огорожувальних конструкцій та теплофізичні характеристики;
- архітектурні і інженерні рішення щодо захисту приміщень від зов-

нішнього і внутрішнього шумів (гулу).

Якщо проаналізувати зміст цього розділу, то можливо побачити, що він містить текстову частину, розрахункову частину та креслення. Відповідно до визначення твору архітектури в ст. 1 Закону України «Про авторське право і суміжні права», його об'єктивним втіленням є креслення, ескізи, моделі, збудовані будівлі та споруди, парки, плани населених пунктів тощо. Тож не весь розділ «архітектурно-будівельні рішення» проектної документації можна віднести до твору архітектури, а тільки креслення.

Однак згідно з ДБН А.2.2-3-2012, креслення є самостійним розділом проекту, тому їх необхідно проаналізувати на відповідність змісту розділу «Архітектурно-будівельні рішення» та виокремити з них ті, що втілюють творчий задум архітектора.

Основними кресленнями проекту є:

- ситуаційний план у одному з таких масштабів 1:2 000, 1:5 000 або 1:10000;
- генеральний план на топографічній основі в масштабі 1:500 або 1:1000;
- принципові рішення з вертикального планування, благоустрою й озеленення;
- схема транспортно-пішохідних зв'язків (за необхідності);
- план трас зовнішніх інженерних мереж та комунікацій;
- плани трас внутрішньомайданчикових мереж і споруд до них;
- плани фундаментів, поверхів, фасади, розрізи будинків та споруд із схематичним зображенням основних несучих та огорожувальних конструкцій у одному з таких масштабів 1:50, 1:100 або 1:200; основні вузли спряження конструктивних елементів, схеми армування монолітних залізобетонних конструкцій, деталі огорожувальних конструкцій у масштабі 1:25;

- інтер'єри основних приміщень (розробляються додатково згідно із завданням на проектування);
- каталожні аркуші при використанні проектів (проектних рішень) повторного застосування;
- плани поверхів, фасади та розрізи при використанні проектів (проектних рішень) повторного використання;
- принципові схеми влаштування інженерного обладнання (опалення, вентиляції, холодного та гарячого водопостачання, каналізації, водостоків, електрообладнання, газо- та холодопостачання, кондиціонування повітря, зв'язку та сигналізації, автоматизації інженерного обладнання, пило- та димовидалення, сміттєвидалення), принципові рішення щодо впровадження заходів з енергозбереження;
- технологічні компонування з планами розміщення (розташування) основного устаткування;
- вихідні дані на розроблення конструкторської документації з обладнання індивідуального виготовлення.

За результатами аналізу можливо виокремити такі креслення, що відповідають вимогам, які висувають до творів архітектури як об'єктів авторського права:

- генеральний план на топографічній основі у масштабі 1:500 або 1:1000;
- принципові рішення з вертикального планування, благоустрою та озеленення;
- плани фундаментів, поверхів, фасади, розрізи будинків та споруд із схематичним зображенням основних несучих та огорожувальних конструкцій у одному з таких масштабів 1:50, 1:100 або 1:200;
- інтер'єри основних приміщень.

Підсумовуючи вищесказане, можливо дійти таких висновків. По-перше, об'єктами авторського права є твори

архітектури, містобудування та садово-паркового мистецтва, втілені в кресленнях, ескізах, моделях, збудовані будівлі та споруди, парки, плани населених пунктів тощо. По-друге, не вся проектна документація для будівництва об'єктів архітектури, що складається з креслень, графічних і текстових матеріалів, інженерних та кошторисних розрахунків об'єктом авторського права, а тільки та її частина, котра стосується архітектурного рішення.

По-третє, твором архітектури як об'єктом авторського права є тільки креслення, а саме генеральний план, принципів рішення з вертикального планування, благоустрою та озеленення; плани фундаментів, поверхів, фасади, розрізи будинків та споруд частина архітектурних рішень, інтер'єри основних приміщень. ♦

Список використаних джерел

1. Судариков С. А. *Основы авторского права* / С. А. Судариков. — Минск : Амалфея, 2000. — 512 с.
2. Бартнев И. А. *Форма и конструкция в архитектуре* / И. А. Бартнев. — Л. : Стройиздат (Ленингр. отд-ние), 1968. — 263 с.
3. Бернська конвенція з охорони літературних та художніх творів від 09.09.1886 року, ратифікована Верховною радою України 25.10.1995 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
4. Серебровский В. И. *Вопросы советского авторского права* / В. И. Серебровский. — М. : Академия наук СССР, 1956. — 283 с.
5. Липчик Д. *Авторское право и смежные права* / Д. Липчик ; пер. с фр. ; предисловие М. Федотова. — М. : Ладомир; Изд-во ЮНЕСКО, 2002. — 789 с.
6. Пизуке Х. А. *Правовое регулирование архитектурной деятельности* : автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Х. А. Пизуке ; Ленингр. гос. ун-т. — Ленинград, 1984. — 16 с.
7. Люкшин А. М. *Авторское право на произведения архитектуры* : автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.03 / А. М. Люкшин / Санкт-Петербургский гос. ун-т. — СПб., 2004. — 16 с.
8. Дозорцев В. А. *На рынке идей* / В. А. Дозорцев // Закон. — 1993. — № 2. — С. 38–42.
9. *Комментарий к Гражданскому кодексу Российской Федерации [постатейный]. Часть четвертая* / Э. П. Гаврилов, О. А. Городов, С. П. Гришаев [и др.]. — М. : ТК Велби, Изд-во Проспект, 2007. — 784 с.
10. Греков Є. А. *Авторське право на твори архітектури* : автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Є. А. Греков ; НДІ приват. права і підприємництва Акад. прав. наук України. — К., 2007. — 20 с.
11. *Склад та зміст проектної документації на будівництво* : Державні будівельні норми України А.2.2-3-2012 [Електронний ресурс]. — К. : Мінрегіон України, 2012. — Режим доступу до ресурсу : <http://dbn.at.ua/load/normativy/dbn/1-1-0-184>.
12. Проценко Б. Ф. *Архитектурное творчество и стандартизация* / Б. Ф. Проценко, А. В. Сзедин. — К. : Будівельник, 1989. — 104 с.
13. *Постановление Президиума ВАС РФ от 27.09.2011 года № 5816/11 по делу № А32-47315/09-48/723-10-68/15* [Электронный ресурс]. — Режим доступа к ресурсу : <http://www.consultant.ru>.
14. Греков Є. *Проектна документація як об'єктивна форма втілення творів архітектури* / Є. Греков // *Теорія і практика інтелектуальної власності*. — 2007. — № 2 (34). — С. 32–39.

Надійшла до редакції 22.10.2013 року